

**«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ»
КЕАҚ Ғылыми кеңес отырысында
11.06.2024 ж. №11 хаттамамен
БЕКІТІЛДІ**

**D078 - «Құқық»
білім беру бағдарламалары тобына
докторантураға түсушілерге арналған
емтихан бағдарламасы**

I. Жалпы ережелер

1. Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына (бұдан әрі – үлгілік қағидалар) сәйкес жасалды.

2. Докторантураға түсу емтиханы сұхбаттасудан, эссе жазудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

Блогы	Балы
1. Сұхбаттасу	30
2. Эссе	20
3. Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан	50
Барлығы/ өту ұпайы	100/75

3. Түсу емтиханының ұзақтығы – 3 сағат 10 минут, осы уақыт ішінде оқуға түсуші эссе жазады, электрондық емтихан билетіне жауап береді. Сұхбаттасу ЖОО қабылдау емтиханының алдында өткізіледі.

Түсу емтиханын өткізу тәртібі.

1. D078 - «Құқық» білім беру бағдарламалары тобына докторантураға түсушілер проблемалық / тақырыптық эссе жазады. Эссе көлемі – 250-300 сөзден кем болмауы керек.

Эссе мақсаты – теориялық білімге, әлеуметтік және жеке тәжірибеге негізделген өз аргументациясын құрастыру қабілетінде көрініс табатын аналитикалық және шығармашылық қабілеттер деңгейін анықтау.

Эссенің түрлері:

– зерттеу қызметіне ынталандырушы себептерді ашатын мотивациялық эссе;

– жоспарланған зерттеудің өзектілігі мен әдістемесін негіздейтін ғылыми-аналитикалық эссе;

– пәндік саладағы ғылыми білімнің әртүрлі аспектілерін көрсететін проблемалық/тақырыптық эссе.

2. Электрондық емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар.

Пән «Мемлекет және құқық теориясы»

Тақырып 1. Мемлекет нысаны. Мемлекет механизмі. Мемлекеттік қызмет.

Мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Мемлекет формасы туралы түсінік. Мемлекеттің формасын анықтайтын факторлар: географиялық, экономикалық, саяси, тарихи, ұлттық. Басқару формасы. Қазақстан Республикасындағы президенттік басқару нысанының ерекшеліктері. Мемлекеттік құрылым нысаны. Мемлекеттік саяси режим.

Мемлекеттің механизмі. Мемлекет механизмін қалыптастырудағы билікті бөлу қағидасының маңызы. Мемлекет органдарының қызметіндегі демократия, жариялылық және кәсібилік принциптері. Мемлекет органдарының түсінігі және жіктелуі. Заң шығарушы, атқарушы және сот органдарының өкілеттіктері. Тексеру және тепе-теңдік механизмі. Вето, импичмент, сенімсіздік вотумы институттары. Қазақстандағы конституциялық реформа: мақсаты, міндеттері, негізгі бағыттары. Құқық қорғау жүйесіндегі өзгерістер. Адам құқықтары мен бостандықтарының басымдылығы қағидасы мемлекеттік органдар қызметінің негізгі қағидасы ретінде.

Мемлекеттік қызметі. Қазақстан Республикасында мемлекеттік қызметшілерді іріктеу қағидалары және оларға қойылатын талаптар. Мемлекеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қызмет. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді талдау (сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Заңның 6-бабы).

Тақырып 2. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.

Құқықтық мемлекет тұжырымдамасы: теория және практика. Құқықтық мемлекеттің мақсаттары, міндеттері мен функциялары. Құқықтық мемлекеттің негізгі белгілері. Биліктің бөлінуі, олардың тең құқылығы, тежемелік және тепе-теңдік жүйесін қамтамасыз ету. Демократиялық, тәуелсіз, объективті сот. Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының басымдығы, олардың нақтылығы, кепілділігі.

Азаматтық қоғам ұғымы. Қоғамдық қозғалыстар, тәуелсіз басылым, қоғамдық пікірді зерттеу институттары – азаматтық қоғамның элементтері.

Шынайы құқықтық мемлекетті бекіту және жоғары құқықтық мәдениетті қалыптастыру үшін мемлекет қабылдаған шаралары. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл үшін 2015 жылғы 29 желтоқсандағы мемлекеттік қызметшілердің Әдеп кодексінің талаптары. Адамның жеке бас бостандығына құқығы. Қазіргі жағдайда жеке бас бостандығы мен жеке қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері. Жаһандану жағдайындағы адам

құқықтарын құқықтық қорғау мәселелері. Адам құқықтарын қорғаудың әдістері мен жолдары.

Тақырып 3. Әлеуметтік нормалар. Құқық түсінігі, мәні және атқаратын қызметтері. Құқықтың қайнар көздері (нысандары). Құқық анықтамасы. Құқық функциялары ұғымы. Құқық функцияларының жүйесі: реттеуші және қорғаушы; тәрбиелік және ақпараттық. Қоғамның әлеуметтік нормалары жүйесіндегі құқықтың рөлі мен маңызы. Құқық және өнеге (мораль): бірлік, айырмашылық, өзара іс-қимыл, қарама-қайшылықтар. Әдет-ғұрыптар мен діннің құқықтық нормаларға әсері. Құқықтың қайнар көздерінің түсінігі және түрлері. Құқықтық әдет. Әдеттегі құқық. Сот және әкімшілік прецедент. Нормативтік құқықтық акт. Нормативтік шарт құқық нысаны ретінде. 2016 жылғы 6 сәуірдегі «Құқықтық актілер туралы» заңның құқықтық практика үшін маңызы. Қазақ халқының құқықтық әдет-ғұрыптарының қазіргі құқықтық жүйе үшін маңызы. ҚР Конституциясының 4-бабында көрсетілген құқықтың қайнар көздерінің түрлері.

Нормативтік құқықтық актілердің түрлері, құқықтық жүйені дамыту үшін кодекстердің маңызы. Заңдардың түсінігі, белгілері және түрлері. Шоғырландырылған заңдардың құқықтық тәжірибие үшін маңызы. Нормативтік-құқықтық актінің уақыт, кеңістік және адамдар шеңберіндегі әрекеті. Заңның кері күші. Заңдағы олқылықтар, оларды жеңу жолдары. Құқық ұқсастығы және заң ұқсастығы.

Тақырып 4. Құқық жүйесі. Құқықтық жүйе. Құқықты жүзеге асыру. Құқықты түсіндіру. Құқық жүйесі ұғымы. Құқық жүйесінің құрылымдық элементтері, құқық нормасы, құқық институттары, құқық салалары. Құқықтың жаңа салаларын қалыптастыру құқықтық тәжірибенің қажеттілігі ретінде. Қоғамның құқықтық жүйесінің түсінігі мен құрылымы. Романо-германдық, англо-американдық, дәстүрлі діни құқықтық жүйе. Қазақстанның құқықтық жүйесінің ерекшеліктері. Құқықты қолдану-құқықты жүзеге асырудың ерекше нысаны (тәсілі). Құқық қолдану субъектілері: мемлекеттік органдар, лауазымды тұлғалар, құқық қорғау органдары. Құқықты қолдану кезеңдері. Құқық қолдану актілерінің түсінігі және түрлері. Нормативтік құқықтық актілерді түсіндіру ұғымы. Құқықтық нормалардың мазмұнын түсіндіру және түсіндіру. Түсіндіру субъектілері. Субъектілер бойынша түсіндіру түрлері: ресми және бейресми; нормативтік және кездейсоқ; аутенттік, доктриналық (ғылыми), күнделікті. Құқықты түсіндіру тәсілдері (тәсілдері): филологиялық, Тарихи, логикалық, жүйелі, телеологиялық. Түсіндіру көлемі (нәтижесі): сөзбе-сөз, шектеу және кеңейту.

Тақырып 5. Құқықтық сана. Құқықтық мәдениет. Құқықтық мінез-құлық. Заңдылық және құқықтық тәртіп.

Құқықтық сана-қоғамдық сананың нысаны. Теориялық және күнделікті құқықтық сана. Заңгерлердің кәсіби құқықтық санасы. Құқықтық сана ұғымы мен ерекшеліктері, құрылымы мен түрлері. Құқықтық сананың заң шығару процесі мен қолдануға әсері. Құқықтық идеология және құқықтық психология. Құқықтық нигилизмнің тұжырымдамасы мен себептері. Құқықтық нигилизмнің формалары, құқықтық нигилизмді жеңу жолдары.

Құқықтық мемлекетті қалыптастыру үшін құқықтық мәдениеттің маңызы. Мемлекеттік қызметшілер мен құқық қорғау органдары қызметкерлерінің құқықтық мәдениеті. Мемлекеттік аппараттың тиімділігі. Мемлекеттің бүкіл жүйесі үшін этикалық нормалардың маңызы.

Заңды мінез-құлық ұғымы. Заңды, заңсыз, заңды бейтарап мінез-құлық. Қазақстандық қоғам үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы сана мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің маңызы. Заңды мінез-құлық түрлері. Әрекеттердің заңдылығына әсер ететін факторлар.

Заңдылық және құқықтық тәртіп. Қоғамдағы заңдылық пен заңдылықтың рөлі. Қоғамдағы заңдылықтың кепілдіктері. ҚР-дағы қоғамдағы заңдылық пен құқықтық тәртіпті нығайту мәселелері.

Тақырып 6. Құқықтық қатынастар.

Құқықтық қатынастар ұғымы, олардың белгілері. Құқықтық қатынастарды жіктеу критерийлері (түрлері). Реттеуші және қорғаушы құқықтық қатынастар. Абсолютті және салыстырмалы құқықтық қатынастар. Құқық салалары бойынша құқықтық қатынастарды жіктеу. Құқықтық қатынастардың құрамы. Құқықтық қатынастардың мазмұны. Құқықтық қатынастардың субъектілері. Құқық субъектілерінің құқықтық қабілеттілігі, әрекет қабілеттілік, деликт қабілеттілік. Құқықтық субъектілік. Құқық субъектілерінің сипаттамасы. Құқықтық қатынастардың объектілері (заттары). Құқықтық айғақтар құқықтық қатынастардың пайда болуының, өзгеруінің және тоқтатылуының негізі ретінде. Заңды айғақтардан туындаған құқықтық салдар бойынша және ерікті негізде жіктеу. Нақты (заңды) құрам.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Сапарғалиев Ғ.С., Ибраева А.С. Мемлекет және құқық теориясы. Оқулық . – Астана, 2014. – 217 б.

2. Ағдарбеков Т. Мемлекет және құқық теориясы. Оқулық .- Алматы, 2003. – 131 б.

3. Жоламан Қ.Д. Мемлекет және құқық теориясы. Оқулық .- Алматы, 2005.- 205 б.

Қосымша:

1. Ағдарбеков Т.А. Мемлекет және құқық теориясының негізгі мәселелері.- Оқулық. - Алматы, 2008. – 189 б.

2. Сәбикенов С.Н. Салыстырмалы мемлекеттік құқық. Оқулық. – Алматы, Өркениет. – 2000. – 154 б.

3. Сартаев С.С. Біз конституциялық кеңістікте өмір сүреміз. – Алматы, 2010. – 455 б.

Нормативтік құқықтық актілер:

1. 30 тамыз 1995 жылы қабылданған Қазақстан Республикасының Конституциясы.

2. 2016 жылғы 6 сәуірдегі Қазақстан Республикасының «Құқықтық актілер туралы» Заңы

3. Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексі (Мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдеп қағидалары) 2015 жылғы 29 желтоқсандағы

4. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы 5. Қазақстанның 2030 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасы // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U2100000674> 6. Судья әдебі кодексі. 2016 жылғы 21 қарашада қабылданған

«Азаматтық құқық. Азаматтық іс жүргізу құқығы. Енбек құқығы» пәні

Тақырып 1. «Азаматтық құқықтық қатынас түсінігі. Заңды тұлғалар азаматтық құқық субъектілері ретінде».

Азаматтық құқықтың қайнар көздері мен принциптері; Қазақстан Республикасының аумағында қолданыстағы азаматтық заңнаманың негізгі актілері.

Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің азаматтық заңнамалар жүйесіндегі орны және Қазақстан Республикасында адам құқықтарын жүзеге асырудағы азаматтық заңнаманың рөлі.

Азаматтық құқық жүйесіндегі әдет, іскери кедендік, халықаралық консультативтік актілер; халықаралық шарттар және Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы.

Азаматтық қатынастардың мазмұны, азаматтық-құқықтық қатынастардың субъектілері мен объектілері. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес азаматтық-құқықтық қатынастардың пайда болуының, өзгеруінің және тоқтатылуының негіздері.

Азаматтар мен жеке тұлғалар түсінігінің арақатынастары, Азаматтардың құқық және әрекет қабілеттігін мазмұны мен түсінігі, шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдардың, әрекет қабілеттігі шектелген адамдардың құқық қабілеттіліктің пайда болуы мен тоқтатылуы.

Азаматтардың құқық қабілеттігі ұғымы, жеке тұлға мен заңды тұлғаның құқық қабілеттігі. Азаматтардың құқық қабілеттігін сотпен шектеуге негіз болатын жағдайлар. Азаматтардың әрекет қабілеттігін жоқ деп танудың негіздері.

Заңды тұлғалардың түсінігі мен сипаттамалары және заңды тұлғалардың азаматтық айналымдағы рөлі; заңды тұлғаның әрекет қабілеттілігі мен қабілеттілігі, шаруашылық айналымдағы заңды тұлғалардың, еншілес заңды тұлғалардың, заңды тұлғалардың филиалдары мен өкілдіктерінің даралануы.

Заңды тұлғаны қайта құру. Банкроттық, заңды тұлғаға қатысты оңалту рәсімдері.

Заңды тұлғаның құрылтай құжаттары. Заңды тұлғаның жауапкершілігі.

Заңды тұлғаны тарату негіздері және заңды тұлғаны тарату тәртібі.

Тақырып 2. «Азаматтық құқық объектілері. Азаматтық құқықтағы мәміле институты. Шарттық қатынастарды құқықтық реттеу».

Азаматтық құқық объектілерінің түсінігі мен түрлері; заттарды азаматтық құқық объектілері ретінде, заттарды азаматтық құқық объектілері ретінде жіктеу; жылжымалы және жылжымайтын мүлік, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес бөлінетін және бөлінбейтін мүлік.

Азаматтық құқықтағы мәміле институты, азаматтық құқықтағы мәмілелердің түсінігі мен түрлері; біржақты, екіжақты және көпжақты мәмілелер (келісімдер), шартты мәмілелер.

Мәміле нысаны оның қатысушыларының сырттағы еркінің көрінісі ретінде; ауызша, конклюденттік, жазбаша операциялар және мәмілелерді тіркеу; мәміленің жарамдылығының шарттары, мәміле тараптарына қойылатын талаптардың, мәміленің нысанына, мәміленің мазмұнына, сондай-ақ мәміледе сөз бостандығына сәйкестіктің маңыздылығы.

Азаматтық құқықтың объектілері, қызметтері және азаматтық құқықтардың объектілері ретіндегі басқа да әрекеттер. Ақша, шетел валютасы, бағалы қағаздар азаматтық құқық объектілері ретінде.

Міндеттемелер құқығының түсінігі мен жүйесі; міндеттеме ұғымының басқа мүліктік құқықтық қатынастардан ұқсастығы мен айырмашылығы; міндеттемелердің туындау негіздері, келісімшарттық және шарттық емес міндеттемелер.

Шарттық қатынастарды құқықтық реттеу және шарттық міндеттемелердің жекелеген түрлерін реттейтін заңнаманы жетілдіру; сыйға беру сыйлау мен рента шартының арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтар.

Меншікті уақытша иеленуге және пайдалануға беру туралы келісім (мүліктік жалдау, мүлікті ақысыз пайдалану, жалға берілетін тұрғын үй). Мүліктік жалдау шартының мазмұны, мүліктік жалдау шарты бойынша тараптардың құқықтары мен міндеттері.

Шарт, тараптардың құқықтары мен міндеттері; міндеттемені бұзғаны үшін немесе тиісінше орындамағаны үшін жауапкершіліктер. Мердігерлік шартының түрлерінің ерекшеліктері.

Тасымалдау шарты, жүктерді тасымалдау шартының ерекшеліктері және жолаушыларды тасымалдау шартының айрықша белгілері. Талаптар беру ерекшеліктері және тасымалдау шарттары бойынша талаптарды қорғау.

Нақты және заңгерлік қызметтер көрсету туралы шарттар; комиссия шартының, комиссия шартының және сақтау шартының мазмұны. Осы келісімшарттарды тиісті түрде орындамаған жағдайда тараптардың жауапкершілігі туралы қорытындылар.

Жүк тасымалдау шарты, тасымалдау түрлері және оларды құқықтық реттеу. Жолаушыларды тасымалдау шарты, оның айрықша белгілері.

Сақтандыру шарты. Сақтандыру шартын бұзудың негіздері; үшінші жақтың пайдасына сақтандыру шарттары және заңдық салдарын көрсете отырып, сақтандыру шартын жарамсыз деп тану себептері.

Банктік қызметтерге келісім, түсінігі және оның түрлері. Несиелік келісім, оның нысаны мен мазмұны.

Сатып алу-сату келісімі және оның маңызды шарттары: бөлшек сауда, жеткізілімге қарсы. Энергиямен жабдықтау шартының құқықтық табиғаты және негізгі элементтері, оның тұжырымдамасы. Контрактация шарты.

Тақырып 3. «Меншік құқығы және басқа меншік (заттар) құқығы. Зияткерлік меншік құқығы».

Азаматтық құқықтар жүйесіндегі меншік құқығы және меншік құқығын анықтаудың негізгі теориялары. Меншік құқығын жүзеге асыруды өзінің іс-әрекетіне құқықты, қорғау құқығын жүзеге асыру.

Меншік экономикалық категория ретінде. Меншік иесінің өкілеттіктері және иелену, пайдалану, билік ету өкілеттіктерінің сипаттамалары. Меншік құқығының пайда болуының негізгі жолдары.

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес меншік нысандары; Мемлекеттік емес заңды тұлғалардың меншік құқығын жүзеге асыруы, мемлекеттік меншіктің ерекше сипаттамалары.

Азаматтардың мүлкін мұрагерлік, мұрагерлік құқығының негізгі түсініктері. Өсиет бойынша мұрагерлік, өсиеттің күшін жою және өсиеттің орындалуы.

Интеллектуалдық меншік құқығы және өнеркәсіптік меншік құқығы. Шығармашылық қызметті құқықтық қамтамасыз ету және ерекше құқықтарды қорғау әдістері.

Қазіргі жағдайда авторлық және сабақтас құқықтарды қорғау; авторлық лицензиялық келісім, тараптардың міндеттері мен жауапкершіліктері.

Өнертабысты, пайдалы модельді, өнеркәсіптік үлгіні пайдалануды құқықтық қамтамасыз ету. Патент, өнертабыстың патентке қабілеттілігі, пайдалы модель, өнеркәсіптік үлгі.

Меншікке сенім шарты; меншікке сенім шарты бойынша басқарушының өкілеттіктері; мүлікті сенімгерлікпен басқару келісімінен міндеттемелерді орындау және тоқтату.

Франчайзинг шарты, оның мазмұны және құқықтық ерекшеліктері. Франчайзинг келісімінен міндеттемелерді орындау және тоқтату.

Фирмалық атауы. Тауар белгісі және қызмет көрсету белгілері, тауар белгілерінің түрлері мен функциялары. Сауда белгісіне айрықша құқық.

Тақырып 4. Азаматтық іс жүргізу құқығының түсінігі, пәні және принциптері. Азаматтық сот ісін жүргізуде дауларды (жанжалдарды) шешудің баламалы тәсілдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының пәні құқық саласы ретінде; азаматтық іс жүргізу құқығының және азаматтық іс жүргізу құқықтық қатынастардың принциптері.

Азаматтық сот ісін жүргізудің міндеттері, принциптері; сот төрелігін тек сот қана жүзеге асырады. Заң мен сот алдында бәрінің теңдігі; Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес іске қатысатын адамдардың ар-намысы мен қадір-қасиетін, іскерлік беделін құрметтеу.

Азаматтық іс жүргізу заңнамасы азаматтардың жеке мүліктік және мүліктік емес құқықтарын қорғаудың маңызды институттарының бірі ретінде. Азаматтық істердің соттарға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қарауы.

Іске қатысатын адамдардың құрамы; азаматтық іс жүргізу құқық қабілеттілігі және азаматтық іс жүргізу құқық қабілеттілігі ұғымдары. ҚР Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес іске қатысушы адамдардың құқықтары мен міндеттері.

Азаматтық іс жүргізу және оның міндеттері. Азаматтық іс жүргізу сатылары, мақсаттары; қатысушылардың процессуалдық құқықтары мен міндеттері.

Сот-медициналық дәлелдемелер: фактілер және дәлелдемелер туралы ақпарат; дәлелдеуге жатпайтын фактілер.

Азаматтық іс жүргізудегі құқық қабілеттілігі. Азаматтық процеске қатысушылар. Іске қатысушы адамдардың құқықтары мен міндеттері.

Азаматтық іс жүргізудегі бітімгершілік рәсімдері.

Сотта істі өкілдер арқылы жүргізу; сотта өкіл бола алмайтын адамдар. Өкілдің өкілеттіктерін тіркеу.

Криминалистикалық айғақтар түсінігі (фактілер және дәлелдеу құралдары туралы мәліметтер). Дәлелденуге жатпайтын фактілер.

Процессуалдық әрекеттерді орындау мерзімдері; іс жүргізу мерзімдерін қалпына келтіру. Электрондық сот ісін жүргізудің ерекшеліктері.

Соттың құрамы және мәселелерді соттың алқалық құрамы шешу тәртібі. Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу заңнамасына сәйкес судьяның, прокурордың, сарапшының, маманның, аудармашының, консультанттың, сот отырысының хатшысының бас тартуына (өзін-өзі бас тартуына) негіздер. Қазақстанда татуластыру рәсімдері институтының дамуы. Дауды партисипативтік рәсім тәртібімен реттеу ерекшеліктері. Медиация азаматтық сот ісін жүргізуде тараптарды татуластыру тәсілі ретінде.

Тақырып 5. «Пәні, әдісі, жүйесі, еңбек құқығы және жеке еңбек құқығы институттарының жалпы сипаттамасы. Еңбек қатынастары, әлеуметтік серіктестік. Ұжымдық шарт. Жаңа Қазақстандағы еңбек саласындағы Қазақстан Республикасының қазіргі саясаты.

Қазақстан еңбек заңнамасы мен заңнамасының қалыптасуы мен даму тенденцияларының ерекшеліктері.

Қолданыстағы Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің жалпы мәселелері.. Қазіргі кезеңдегі және пандемия кезіндегі еңбек заңнамасын жетілдіру жолдары.

Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі және оның құрылымы. Қазіргі кездегі еңбек заңнамасын қолдану теориясы мен практикасының өзекті мәселелері

XXI ғасырдағы әлеуметтік-еңбек қатынастарының негізгі тенденциялары. Еуразиялық экономикалық одақ еңбек және еңбек көші-қоны саласындағы.

Жұмыс әлеміндегі әлеуметтік диалогтың халықаралық стандарттары. Қазіргі жағдайда Қазақстан Республикасында телефонмен жұмыс істеуді реттеу.

Еңбек дауларының туындауы. Еңбек қатынастарындағы еңбек шартының рөлі. Халықаралық еңбек құқығының өзекті мәселелері.

Еңбек заңнамасындағы жауапкершілік және еңбек шарты тараптарының материалдық жауапкершілігі мен азаматтық-құқықтық жауапкершілік арасындағы айырмашылық.

Еңбек әлеміндегі әлеуметтік серіктестік және ұжымдық қатынастар. Ұжымдық шарт. Жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарау.

Еңбек шарты тараптарының материалдық және тәртіптік жауапкершілігі. Еңбек шартын бұзу, тоқтату негіздері.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексі (Жалпы бөлім), Қазақстан Республикасы Жоғары Кеңесімен қабылданды 27 желтоқсан 1994 ж. (өзгерістерімен және толықтыруларымен 16.01.2021 . жағдайымен). https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1006061

2. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Ерекше бөлім) 1 шілде 1999 жылғы № 409-І (02.01.2021 ж. жағдай бойынша өзгерістерімен толықтыруларымен). https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1013880.

3. Гражданский кодекс Республики Казахстан (Общая часть). Комментарий (постатейный). В 2 кн. -3-е изд., испр. и доп., с использованием судебной практики /Отв.ред. М.К. Сулейменов. –Алматы, 2007. Кн.2. – 432 с.

4. Гражданский кодекс Республики Казахстан (Особенная часть). Комментарий (постатейный). В двух книгах. Книга 2 /Ответственные редакторы М.К. Сулейменов, Ю.Г. Басин. –Алматы, 2006. – 800 с.

5. Басин Ю.Г. Понятие гражданского права. https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1015276#pos=6;-108.

6. Сулейменов М.К., Басин Ю.Г. Гражданское право (учебник для вузов, академический курс, том 1 (главы 1-15)). https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30002463#pos=2;-106

7. Гражданское право. Т. 1,2. Учебник для вузов (академический курс). Отв ред. М. К. Сулейменов – Алматы, 2013.

8. Қазақстан Республикасының Азаматтық процесстік кодексі 31 қазан 2015 жылғы № 377-V (02.01.2021 ж. өзгерістерімен және толықтыруларымен).

9. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 23 қараша 2015 жылғы № 414-V (31.03.2021 ж. өзгерістерімен және толықтыруларымен). 10. Бексултанова Р.Т. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан. Казусная технология : учеб. Пособие. - Астана : Фолиант, 2014. - 439 с. 11. Хамзина Ж.А. Трудовое право Республики Казахстан (общая и особенная части): учебник. - Алматы : Жеті жарғы, 2014. – 414 с. 12. Забих Ш.А. Теория объектов гражданских прав: учеб. пособие. - Алматы: Қазақ ун-ті, 2021. – 193 с. 13. Абайдельдинов Т.М. Отдельные правовые аспекты в сфере регулирования трудовых отношений и социального партнерства: монография. - Алматы: Қазақ ун-ті, 2016. - 229 с.

Қосымша:

1. Гражданское право. Т. 2. Вещное право. Обязательственное право. Учебник для вузов (академический курс). /Отв ред. М. К. Сулейменов – Алматы, 2013.
2. Гражданское право как наука: проблемы истории, теории и практики./ Отв. ред. М.К. Сулейменов. – Алматы, 2012.
3. Баймолдина З.Х. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан: Учебник В 2-х т. - Алматы: КазГЮА, 2001 - Т.2: Особенная часть (темы 16-30). - 468 с. 4. Нурмашев, У.У. Практикум по гражданскому процессуальному праву Республики Казахстан - Алматы:, 2012. - 210 с.
5. Бексултанова Р.Т. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан. Казусная технология: Учебное пособие. – Издательство Фолиант, 2014. - 440 с.
6. Уваров В.Н. Трудовое право Республики Казахстан: Учебник. – Алматы, 2019г.
7. Atanelishvili T., Silagadze A. Formation of economic views in the ancient era // Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences. – 2018. – Vol.2(1). – P. 191-196.
8. Козлов С.И. Медико-социальная экспертиза: организация и процедура прохождения. Опыт и новые решения - <http://www.garant.ru/action/interview/10311>, 04.02.2020 ж.
9. Рыскалиев Д.У., Оразғали Ә.Д., Мырзамбетова А., Бельгибаев Н.Е. Трудовые правоотношения. Условия подготовки, утверждения и обжалования (оспаривания) актов работодателя: о некоторых вопросах судопроизводства по вопросам рассмотрения индивидуальных трудовых споров // Қазақстанның ғылымы мен өмірі. – 2018. - №4(60). – 273 с. 10. Черняева Д.В. Международные стандарты труда (международное публичное трудовое право). - М.: КНОРУС, 2013. – 229 с.

«Қылмыстық құқық» пәні (жалпы және ерекше бөлімдер)

Тақырып 1. Қылмыстық құқықтың түсінігі, міндеттері мен жүйесі

Қылмыстық құқық түсінігі. Қазақстан Республикасының қылмыстық құқығының дамуының негізгі кезеңдері. Қылмыстық құқықтың пәні мен ерекшеліктері. Мемлекеттің қылмыстық саясаты. Қылмыстық саясаттың мазмұны және оның маңызы. Мемлекеттің қылмыстық саясатын қалыптастыруға әсер ететін факторлар. Қылмыстың алдын алудағы қылмыстық заңның маңызы. Қылмыстық құқықтың принциптері. Қылмыстық құқық жүйесі.

Жалпы және Ерекше бөліктер, олардың байланысы. Қылмыстық құқық және құқық салалары (қылмыстық-атқару, қылмыстық іс жүргізу, әкімшілік).

Қылмыстық құқық туралы ғылым, оның мазмұны мен міндеттері. Қылмыстық құқық әлеуметтануы. Қылмыстық құқық ғылымының әдістері. Қылмыстық заң түсінігі, оның негізгі және ерекше белгілері. Қылмыстық заңның мақсаттары мен міндеттері, оның маңызы. Қылмыстық заңның кеңістіктегі әрекеті, аумақтылық және азаматтық принциптері. Кеңістіктегі

қылмыстық заң әрекетінің әмбебап және нақты принциптері. Қылмыс жасалған орын ұғымы.

Шетелде жасалған қылмысы үшін жазаланған адамдарға үкім шығару ерекшеліктері. Қылмыс жасаған адамдарды ұстап беру. Қылмыстық заңның уақыт бойынша әрекеті. Қылмыстық заңның күшіне енуі. Қылмыс жасау уақыты ұғымы. Қылмыстық заңның кері күші. Қылмыстық заңның қолданылуын тоқтату. Қылмыстық заңды түсіндіру. Қылмыстық заңды түсіндіру субъектілері бойынша, қабылдау және көлемі бойынша түсіндіру түрлері.

Құқық теориясы мен қылмыстық заңнамадағы қылмыс ұғымын дамыту. Қолданыстағы қылмыстық заңнама бойынша қылмысты формальды-материалдық анықтау.

Қылмыс санаттары. Қоғамдық қауіптілік дәрежесі қылмыстарды жіктеудің өлшемі ретінде. Ауыр емес қылмыстар. Ауырлығы орташа қылмыстар. Ауыр қылмыстар. Аса ауыр қылмыстар.

Тақырып 2. Қылмыстық жауаптылық және оның негізі

Қылмыстық жауапкершіліктің түсінігі, негізі және мазмұны. Қылмыстық жауаптылық пен заңды жауапкершіліктің басқа түрлерінің арасындағы айырмашылығы.

Қылмыстық жаза түсінігі және оның белгілері. Жазалаудың табиғаты мен әлеуметтік функциялары. Қылмыстық жазаның басқа да мемлекеттік мәжбүрлеу шараларынан айырмашылығы. Қолданыстағы қылмыстық заңнама бойынша жазалау жүйесі, оның дамуының негізгі тарихи кезеңдері. Жаза түрлері. Негізгі және қосымша жазалар. Жаза жүйесінің мәні. ҚР Қылмыстық құқығындағы өлім жазасы институты. Өлім жазасын жою туралы халықаралық құқық. Өлім жазасына балама. Қылмыстық жауаптылық пен жазаны жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлар, олардың түрлері, жіктелуі мен сипаттамасы. Қылмыстық жауаптылықтан босатудың ұғымы. Жазадан босату ұғымы. Құқықтық институттардың жалпы және ерекше белгілері және олардың әлеуметтік-саяси және құқықтық маңызы.

Тақырып 3. Қылмыстық құқық бұзушылықтың құрамы

Қылмыс құрамы ұғымы, оның қылмыс ұғымымен арақатынасы. Қылмыс құрамының теориялық және практикалық маңызы. Қылмыс құрамының элементтері мен белгілері. Қылмыс объектісі, қылмыстың объективті жағы, қылмыс субъектісі, қылмыстың субъективті жағы қылмыс құрамының элементтері ретінде. Қылмыс құрамының белгілері. Қылмыс құрамының негізгі (міндетті) және қосымша (факультативтік) белгілері. Қылмыс құрамының түрлері. Қылмыс құрамын жіктеу өлшемдері:

- 1) қоғамдық қауіптіліктің сипаты мен дәрежесі;
- 2) заңда сипаттау тәсілі;
- 3) заңнамалық құрылым.

Қылмыстарды саралау түсінігі. Дұрыс саралау үшін қылмыс құрамы белгілерінің мәні. Көптік қылмыстардың түсінігі, әлеуметтік және заңдық сипаттамасы. Көптікті бірлі-жарым қылмыстан ажырату.

Тақырып 4. Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығы. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шаралары

Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығының ерекшеліктері, олардың әлеуметтік-адамгершілік және заңдық негізділігі. Кәмелетке толмағандарға тағайындалатын жаза түрлері. Кәмелетке толмаған адамға жаза тағайындау кезінде сот ескеретін мән-жайлар.

Кәмелетке толмағандарды жазадан босату. Кәмелетке толмағандарды жазаны өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату. Кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тартудың ескіру мерзімдерін есептеу ерекшеліктері. Кәмелетке толмағандардың соттылығын өтеу мерзімі.

Кәмелетке толмаған адамға қолданылатын тәрбиелік ықпал етудің мәжбүрлеу шаралары, олардың жүйесі, мазмұны, тағайындау тәртібі және жазадан айырмашылығы.

Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шаралары ұғымы. Оларды қолдану негіздері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларының түрлері. Амбулаториялық мәжбүрлеп бақылау және психиатрда емдеу. Осы шара қолданылатын тұлғалар, қолдану шарттары мен құқықтық мәні. Психиатриялық стационарда мәжбүрлеп емдеу. Осы шараны қолдану шарттары. Мұндай емдеу қолданылатын тұлғалар. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдануды ұзарту, өзгерту және тоқтату. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолданғаннан кейін жаза тағайындау және медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану уақытын есепке алу. Жазаны орындаумен біріктірілген медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шаралары.

Тақырып 5. Ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар Ақпараттық қылмыстық құқық бұзушылықтар ұғымы және белгілері, ҚР ҚК-де қамтылған ақпараттық қылмыстық құқық бұзушылықтар құрамының жалпы сипаттамасы. Қылмыстық құқықтағы Ақпарат, компьютерлік ақпарат ұғымы. Ақпараттық қылмыстық құқық бұзушылықтар ұғымы және белгілері. ҚР ҚК-де қамтылған ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар құрамының жалпы сипаттамасы. Ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері. ҚР және шет елдердегі компьютерлік қылмыстық құқық бұзушылықтарды құқықтық реттеу. Компьютерлік қылмыстық құқық бұзушылықтар ұғымы, олардың ақпараттық қылмыстық құқық бұзушылықтар арасындағы орны. Компьютерлік қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері.

Тақырып 6. Адамның және азаматтың конституциялық және өзге де құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Мемлекеттің конституциялық құрылысының негіздеріне және қауіпсіздігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар

Адамның және азаматтың конституциялық құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі, түрлері және белгілері. Азаматтардың тең құқықтылығына қарсы қылмыстар. ҚР азаматтарының сайлау құқығын жүзеге асыру тәртібіне қарсы бағытталған

қылмыстық құқық бұзушылықтар. Әйелдердің еңбек құқықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Азаматтардың ар-ождан бостандығы құқығын жүзеге асыруына қарсы бағытталған іс-әрекеттер үшін қылмыстық жауапкершілік. Мемлекеттің конституциялық құрылысы мен қауіпсіздігіне құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы және жіктелуі. Мемлекеттің сыртқы қауіпсіздігіне қол сұғатын құқық бұзушылықтар. Мемлекеттің саяси жүйесіне қол сұғатын құқық бұзушылықтар. Мемлекеттік құпияларды құрайтын мәліметтердің сақталуына қол сұғатын құқық бұзушылықтар. Диверсия.

Тақырып 7. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар

Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасауды қылмыстық-құқықтық талдау.

Кәсіпкерлік және өзге де экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың қылмыстық-құқықтық сипаттамасы. Жалған ақша немесе бағалы қағаздар жасау немесе сату. Салықтық қылмыстық құқық бұзушылықтар. Экономикалық контрабанда: түсінігі, қылмыстық-құқықтық талдау. Тұтынушыларды алдауды қылмыстық-құқықтық талдау. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Терроризм: түсінігі, құрамын қылмыстық-құқықтық талдау және аралас құрамдардан аражігін ажырату. Бандитизм құрамын қылмыстық-құқықтық талдау. Жаппай тәртіпсіздіктер үшін қылмыстық жауапкершілік. Қылмыстық жазаланатын бұзақылық.

Тақырып 8. Халықтың денсаулығы мен имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар

Халықтың денсаулығына және қоғамдық имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар түсінігі және түрлері. Есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымы. Халықтың денсаулығына қарсы өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтардың қылмыстық-құқықтық сипаттамасы.

Тақырып 9. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыбайлас жемқорлық және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар

Мемлекеттік қызмет мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Сыбайлас жемқорлық ұғымы, оның көрініс түрлері мен нысандары. Лауазымдық өкілеттіктерін теріс пайдалану. Биліктік немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдалану. Парақорлық құрамын қылмыстық-құқықтық талдау.

Тақырып 10. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар
Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстардың қылмыстық-құқықтық сипаттамасы. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар ұғымы. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар үшін ҚР қолданыстағы заңнамасы бойынша қылмыстық жауапкершілік. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен

күрес мәселелері. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар үшін жеке тұлғалардың қылмыстық жауапкершілігінің ерекшеліктері. Халықаралық қылмыстар үшін мемлекеттердің жауапкершілігі. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күресте мемлекеттердің өзара іс-қимылының нысаны ретінде құқықтық көмек көрсету.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Нормативтік-құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: 1995 жылғы 30 тамызда қабылданды // www.zakon.kz, www.jurist.kz, www.adilet.kz

2. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі №226-V ҚРЗ Қылмыстық Кодексі (2015 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (07.07.2020 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен). // [Электрондық ресурс]: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1006061

Негізгі:

1. Ағыбаев А.Н. ҚР Қылмыстық құқығы. Жалпы бөлім. - Алматы. - 2016. - 428 б.

2. Ағыбаев А.Н. ҚР Қылмыстық заңына түсіндірме. - Алматы. - 2016. - 615 б. 3. ҚР

3. И.Ш. Борчашвили Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Ерекше бөлім / А.К. Дауылбаевтың жалпы ред. - Алматы: Жеті Жарғы, 2015. – 500 Б.

4. Рахметов С.М. қылмыстық құқық (Жалпы бөлім). – Алматы, "Лантар Трейд" баспасы. - 2020. – 404 Б.

5. Қазақстан Республикасының Қылмыстық құқығы (Жалпы бөлім) : оқулық. – Алматы: Жеті Жарғы, 2016. – 448 б.

6. Қазақстан Республикасының Қылмыстық құқығы (Ерекше бөлім): оқулық. – Алматы: Жеті Жарғы, 2017. – 548 Б.

7. Қазақстан Республикасының Қылмыстық құқығы [Электрондық ресурс]: электрон. оқу оқу құралы / Бекмағамбетов А.Б., Ревин В.П., Ревина В.В.-М.: баспа. Жаратылыстану Академиясының үйі, 2017.-396 Б.

Қосымша:

1. Шет елдердің қылмыстық құқығы: оқу-әдістемелік құрал / Н.Е. Крылова, А.В. Малешина, А.В. Серебренникова – М.: Статут, 2019. – 351с.

2. Сундуrow Ф.Р., Талан М.В. қылмыстық құқықтағы жаза: оқу жәрдемақы.–М.: Жарғы, 2015. – 256 б.

3. Тапалова Р.Б., Жансараева Р.Е., Умирбаева З.А. Қазақстандағы экологиялық құқық бұзушылықтармен күрес мәселелері. Оқу құралы. – Германия, Saarbrücken: басылым: LAP LAMBERT академиялық баспасы, 2016. - 90 б.

«Жер құқығы» пәні

Тақырып 1. Жер құқығының түсінігі, пәні және жүйесі.

Жердің атқаратын функциялары. Жер құқығының түсінігі және пәні. Жер құқығының әдістері және жер құқығының қағидалары. Жер қатынастарының

түсінігі мен мазмұны. Жер қатынастарының түрлері, олардың субъектілері мен объектілері. Жер қатынастарының пайда болуы, өзгеруі және тоқтатылуы.

Тақырып 2. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің құқықтық режимі.

Жер ресурстары ұғымын және жердің жекелеген санаттарының құқықтық режимін талқылаңыз. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді қорғаудың мақсаттары мен міндеттерін ашу. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін пайдалану кезіндегі экологиялық талаптарды талдау.

Тақырып 3. Қазақстан Республикасындағы жерге меншік құқығы.

Жерге меншіктің түсінігі мен мазмұны. Табиғи объектілер мен табиғи ресурстарға меншік формалары. Жерге меншік түрлері. Меншіктің мазмұны. Жерге меншіктің пайда болуы. Азаматтар мен заңды тұлғалардың жер учаскелеріне меншік құқығы. Ауылшаруашылық жерлерінің меншігі Жеке меншікті жүзеге асыру. Жерге мемлекет меншігі. Мемлекеттік меншік құқығын жүзеге асыру

Тақырып 4. Өнеркәсіп, көлік, байланыс, ғарыш қызметі, қорғаныс, ұлттық қауіпсіздік мұқтажына арналған жердің және ауыл шаруашылығына арналмаған өзге де жердің құқықтық режимі.

Осы санаттағы жерлердің түсінігі және құрамы. Нысандар мен субъектілерді анықтаңыз. Өнеркәсіп, көлік, байланыс, ғарыш қызметі, қорғаныс, ұлттық қауіпсіздік және ауыл шаруашылығына арналмаған өзге де жерлердің ерекшеліктерін талқылау.

Тақырып 5. Жерді пайдалану мен қорғауды мемлекеттік реттеуді ашып көрсету. Жерді ұтымды пайдалану мен қорғауды мемлекеттік бақылау.

Жерді ұтымды пайдалану мен қорғауды мемлекеттік бақылау. Жерге орналастыру. Жерге орналастыру процесі. Жер мониторингі. Мемлекеттік жер кадастры Жер төлемінің түсінігін, мәні мен нысанын кеңейтіңіз. Жер үшін салық және басқа да міндетті төлемдер жүйесі. Жердің стандартты бағасы. Жер құқығы теориясындағы жер процесінің түсінігі. Жердің іс жүргізу нормалары және олардың түрлері.

Тақырып 6. Белгілі бір санаттағы жерлердің құқықтық режимі.

Елді мекен жерлерінің түсінігі мен құрамы. Елді мекендердің құқықтық режимін талқылау. Елді мекендерде жер учаскелерін пайдалануға қойылатын экологиялық талаптарға талдау жасаңыз. Өнеркәсіп, көлік, байланыс, ғарыш қызметі, қорғаныс, ұлттық қауіпсіздік және басқа да ауылшаруашылық емес мақсаттар үшін жерлердің құқықтық режимі. ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жерлерінің, сауықтыру, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жерлердің құқықтық режимі. Орман және су қоры жерлерінің құқықтық режимі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. 2003 жылғы 20 маусымдағы Қазақстан Республикасының Жер кодексі // "Әділет" АҚЖ сайтында Электрондық ресурс ретінде қолжетімді: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K030000442>;

2. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 9 қаңтардағы № 212 Экологиялық кодексі. // "Әділет" АҚЖ сайтында электрондық ресурс ретінде қолжетімді: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K070000212>; 3. Еркінбаева Л.К., Айгаринова Г.Т. Қазақстан Республикасының Жер құқығы. Жалпы және ерекше бөлім: оқу құралы - Алматы : Жеті Жарғы, 2010. - 326 б

Қосымша: 1. Айгаринова А.Т., Джангабулова А.К. Қазақстан Республикасының экологиялық құқығы. Жалпы және ерекше бөлім: оқу құралы - Әл - Фараби атын. Қазақ ұлттық ун-ті. - Алматы: Қазақ ун-ті, 2018. - 447 б.

2. Интернет-ресурстар: қосымша оқу материалдарын, нормативтік құқықтық актілерді, басқа да нормативтік материалдарды univer.kaznu.kz сайтынан пайдалануға болады; <https://www.zakon.kz/>; <https://prg.kz/>; https://prg.kz/jurist_info

«Салық құқығы» пәні

Тақырып 1. Салық құқығы түсінігі және оның пәні. Салықтық құқық жүйесі, оның қайнар көздері.

Салық құқығы туралы түсінік. Салық құқығын түсінудің ғылыми тәсілдері. Салық құқығының ішкі құқық жүйесіндегі маңызы мен маңызы. Салық құқығы ғылым, өндіріс және пән ретінде. Салық құқығының басқа құқық салаларымен байланысы. Салық құқығының пәні. Салық құқығының әдістері. Салық құқығы жүйесі. Салық құқығының негізгі институттары және олардың жалпы сипаттамасы. Салық құқығының қайнар көздері: ғылыми, нормативтік және практикалық. Шарт салық құқығының қайнар көзі ретінде: ғылыми қайшылықтар. Салық құқығының халықаралық-құқықтық негіздері. Салық құқығының даму кезеңдері. Салық заңнамасының дамуының тарихи-құқықтық кезеңдері.

Тақырып 2. Салық және салық салу туралы түсінік. Салық нормаларының түсінігі және түрлері. Қазақстан Республикасының салық заңнамасы.

Салық нормаларының түсінігі және ерекшеліктері. Салықтық құқықтық нормалардың құрылымы. Салықтық құқықтық нормалардың жіктелуі. Материалдық және процессуалдық салық нормалары. Салық нормаларының реттеуші функциясы. Салық құқығының негізгі және туынды нормалары. Салықтық құқықтық қатынас түсінігі. Салықтық құқықтық қатынастардың жіктелуі. Салықтық құқықтық қатынастардың пайда болу, өзгеру және тоқтату негіздері. Салықтық құқықтық қатынастардың құрылымы: салықтық құқықтық

қатынастардың объектісі, салықтық құқықтық қатынастардың субъектісі, салықтық құқықтық қатынастардың субъектілері. Салықтық құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтық жағдайы, нормативтік

құқықтық консолидация. Салық органдары мен салық төлеушілердің құқықтары мен міндеттері.

Тақырып 4. Салық салу субъектілерінің құқықтық мәртебесі.

Салықтық құқықтық қатынастар субъектілерінің түсінігі және жіктелуі. Салықтарды, алымдарды (баждарды) төлеушілердің құқықтық мәртебесі. Заңды тұлғалар төлеуші ретінде. Жеке тұлғалардың салық салу субъектілері ретіндегі ерекшелігі. Салықтық резиденттік. Салық агенттері салық қатынастарының қатысушылары ретінде. Салық агенттері институтының құқықтық табиғаты. Салық агенттерінің құқықтары мен міндеттері. Салықтық құқықтық қатынастардағы өкілдік. Өкілдердің түрлері. Өкілдердің өкілеттіктері. Салық органдары салықтық құқықтық қатынастардың қатысушылары ретінде. Салық органдарының жүйесі. Салық органдары мен олардың лауазымды адамдарының құқықтары мен міндеттері.

Тақырып 5. Салық міндеттемесі ұғымы.

Салық міндеттемесін орындау. Ұйымды тарату (қызметін тоқтату) және қайта ұйымдастыру кезінде салық міндеттемесін орындау. Қайтыс болды деп жарияланған қайтыс болған адамның, хабар-ошарсыз кеткен немесе әрекетке қабілетсіз жеке тұлғаның салық міндеттемесін орындау кепіл және кепіл болушылық салық міндеттемесін орындауды қамтамасыз ету тәсілдері ретінде. Өсімпұлдар: есептеу түсінігі мен тәртібі. Салық міндеттемесін орындауды қамтамасыз ету тәсілі ретінде банктегі шоттар бойынша операцияларды тоқтата тұру. Салық міндеттемесін орындауды қамтамасыз ету тәсілі ретінде мүлікке тыйым салу. Ұйым-төлеушінің шоттарындағы қаражат және оның қолма-қол ақша қаражаты есебінен салықты өндіріп алу. Ұйым – төлеушінің дебиторларының қаражаты есебінен салықты өндіріп алу. Салықты төлеушінің мүлкі есебінен өндіріп алу. Салықтардың, алымдардың (баждардың), түбірлердің артық төленген сомасын есепке жатқызу және қайтару. Салықтардың, алымдардың (баждардың), өсімпұлдардың артық өндіріп алынған сомасын есепке жатқызу және қайтару.

Тақырып 6. Салықтық бақылаудың құқықтық негіздері.

Салықтық бақылау тұжырымдамасы. Салықтық бақылаудың сипаттамалық ерекшеліктері, оның міндеттері, мақсаттары және түрлері. Салықтық бақылау әдістері. Салық салу саласындағы бақылау қызметін құқықтық реттеу. Салықтық бақылау қызметін жүзеге асыру нысандары. Салықтық тексерулердің түсінігі және түрлері, олардың заңды консолидациясы. Салықтық тексеру рәсімдері. Хронометраж. Салық төлеушілердің мониторингі. Акцизделетін тауарларға бақылау, мемлекет меншігіне өткен мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және сату тәртібі және т.б. Бақыланатын ұйымдар мен мекемелердің құқықтары мен міндеттері. Салықтық тексеру нәтижелеріне шағымдану тәртібі мен тәртібі.

Салық түрлері. Заңды тұлғалардан алынатын салықтар. Халықаралық корпорацияға салынатын салықтар. Жеке салықтар. Кәсіпкерлікке салынатын салықтар. Салық акциздері, кеден баждары, мемлекеттік баж салығы, жер салығы. Салық рәсімдері және салық рәсімдері. Салық процедураларындағы уақыт.

Тақырып 7. Салық салу саласындағы мемлекеттік мәжбүрлеу.

Салық заңнамасын бұзғаны үшін қылмыстық және әкімшілік жауапкершілік. Салық салу саласындағы заңды орындаудың түсінігі мен ерекшелігі. Салық салу саласындағы мемлекеттік мәжбүрлеу шаралары. Салық салу саласындағы құқық бұзушылықтар үшін заңды жауапкершілік, жіктелуі, ерекшелігі. Мемлекеттік органдардың салық салу саласында заңды мәжбүрлеу шараларын қолдану жөніндегі өкілеттіктері.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Порохов Д.С. Теоретические и практические аспекты налогового права РК. Алматы, 2012.

2. Налоговое право. Общая часть. Алибеков С.Т., Бердибаева А.К. Қазақ университеті. 2017.

3. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» 2017 жылғы 25 желтоқсандағы No 120-VI Қазақстан Республикасының Кодексі.

Қосымша:

1. Порохов Д.С. Налоговое право Республики Казахстан. Новейшее законодательство. Учебное пособие. Алматы, 2011.

2. Интернет-ресурстар: қосымша оқу материалдарын, нормативтік құқықтық актілерді, басқа да нормативтік материалдарды univer.kaznu.kz сайтынан пайдалануға болады; <https://www.zakon.kz/>; <https://prg.kz/>; https://prg.kz/jurist_info

«Кеден құқығы» пәні

Тақырып 1. Кеден ісінің мәні мен мазмұны. Әдет-ғұрып тарихы. Кеден ісінің құрылымы.

Кеден қызметінің түсінігі, мақсаттары мен міндеттері. Кедендік аумақ және кедендік шекара. Кеден саясаты ішкі және сыртқы саясаттың ажырамас бөлігі ретінде. Кеден саясатының түрлері. Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының кеден саясатының негізгі бағыттары.

Тақырып 2. Кеден құқығының түсінігі мен ерекшеліктері.

Кеден құқығының даму кезеңдері. Кеден құқығының пәні. Кеден құқығын құқықтық реттеу әдісі. Кедендік құқық жүйесі. Кеден құқығының жалпы және арнайы бөлімдері. Қазақстандық кеден құқығын одан әрі дамыту жолдары. Кеден құқығының уақыттағы, кеңістіктегі және адамдар шеңберіндегі әрекеті. Кеден құқығының басқа құқық салаларымен байланысы.

Тақырып 3. Кедендік құқықтық қатынастар туралы түсінік.

Кедендік құқықтық қатынастардың белгілері мен түрлері. Кедендік құқықтық қатынастардың пайда болуының, өзгеруінің және тоқтатылуының негіздері. Тауарлар мен көлік құралдары кедендік құқықтық қатынастардың объектілері ретінде. Кеден құқығы субъектілерінің түсінігі және түрлері. Кеден органдары кеден құқығының субъектілері ретінде. Кеден органдарының жүйесі. Заңды және жеке тұлғалар кеден құқығының субъектілері ретінде.

Тақырып 4. Кедендік шекарадағы бақылау

Кедендік шекарадағы бақылау ұғымы және түрлері. Кедендік шекарадағы фитосанитарлық бақылау. Кедендік шекарадағы радиациялық бақылау. Кедендік шекарадағы көліктік бақылау. Кедендік шекарадағы валюталық бақылау. Кедендік шекарадағы ветеринарлық бақылау.

Тақырып 5. Кедендік рәсімнің жалпы сипаттамасы.

Кедендік рәсімнің (режимнің) түсінігі. Кедендік рәсімдердің жіктелуі. Кедендік төлемдердің түсінігі және түрлері. Кедендік төлемдер ставкаларының түрлері. Кедендік төлемдер. Есептеу және төлеу мерзімі, тәртібі. Кедендік төлемдер. Есептеу және төлеу мерзімі, тәртібі.

6 тақырып. Кедендік тасымалдаушының құқықтық мәртебесі.

Кедендік тасымалдаушылардың кедендік қызметті жүзеге асырудағы рөлі. Кедендік тасымалдаушының қызметіне қойылатын талаптар. Кедендік тасымалдаушының міндеттері. Кеден қызметі саласындағы уақытша сақтаудың түсінігі мен ерекшеліктері. Уақытша сақтау орындары. Уақытша сақтау орындарына қойылатын талаптар. Уақытша сақтау шарттары.

Тақырып 7. Кедендік декларация. Кедендік бақылау

Кедендік декларацияның түрлері. Кеден өкілі туралы түсінік, оның құқықтары мен міндеттері. Кеден өкілдерінің тізілімі. Кедендік рәсімдеу бойынша маман. Кедендік бақылау туралы түсінік. Кедендік бақылау аймақтары. Кедендік бақылау жүргізу тәртібі. Кедендік рәсімдеу. Кедендік рәсімдеуді жүргізу тәртібі. Тауарлардың жекелеген түрлерін кедендік рәсімдеудің ерекшеліктері.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. 2017 жылғы 11 сәуірдегі Еуразиялық экономикалық одақтың (ЕАЭО ТК) Кеден кодексі туралы келісім.

2. «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 26 желтоқсандағы No 123-VI Кодексі.

3. Алибеков С.Т. Таможенное право в Республике Казахстан. (Общая и Особенная части). Учебник. Республика Казахстан. Алматы, 2013. – 1897 с.

4. Айдарханова К.Н. Таможенные органы РК. – Алматы: Қазақ университеті, 2018 г. – 115 с.

Қосымша; 1. Байсалова Г.Т. Правовые основы таможенного дела в Республике Казахстан: Общая часть: Учеб. пособие / Г. Т. Байсалова. - Алматы: Қазақ ун-ті, 2015. - 248 с.

2. Курманбаев С.К. и др. Организация таможенного контроля, таможенного оформления товаров и транспортных средств в Республике Казахстан. – Алматы, 2011.

«Халықаралық құқық» пәні

Тақырып 1. Халықаралық жария құқық және халықаралық шарттар құқығының жалпы мәселелері

Заңды фактілер және халықаралық құқықтық қатынастар құқықтық фактілер және халықаралық құқықтық салдар түсінігі. Халықаралық құқықтық

актінің түсінігі және белгілері. Халықаралық құқықтық қатынастардың ерекшеліктері. Халықаралық құқықтың субъектілері. Халықаралық құқықтық реттеу объектісі және халықаралық құқықтың объективті шекаралары. Халықаралық шарттардың түсінігі және классификациясы. Халықаралық шарт жасасу кезеңдері. Халықаралық шарттардың жарамсыздығы.

Тақырып 2. Халықаралық құқықтың принциптері.

Мемлекеттердің егеменді теңдігі қағидасы. Мемлекеттердің ішкі істеріне араласпау принципі. Күш қолданбау және күш қолданамын деп қорқыту принципі. Халықаралық дауларды бейбіт жолмен шешу принципі. Мемлекеттердің аумақтық тұтастығы принципі. Мемлекеттік шекаралардың мызғымастығы қағидасы. Халықаралық міндеттемелерді адал орындау принципі. Халықаралық міндеттемелерді адал орындау принципі. Мемлекеттер арасындағы ынтымақтастық принципі. Адам құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу принципі.

Тақырып 3. Халықаралық құқықтағы жауапкершілік. Халықаралық қылмыстық құқық.

Мемлекеттердің қылмысқа қарсы күрес саласындағы ынтымақтастығы. Жаһандық байланыс желілерін пайдалана отырып жүзеге асырылатын террористік әрекеттермен күресу. Халықаралық-құқықтық жауапкершіліктің түрлері мен нысандары. Халықаралық құқықтағы объективті (абсолютті) жауапкершілік. Мемлекет жауапкершілігін алып тастайтын мән-жайлар. Жеке тұлғалардың халықаралық қылмыстық жауапкершілігінің ерекшеліктері.

Тақырып 4. Дипломатиялық құқық және консулдық құқық

Сыртқы қатынастар құқығының қайнар көздері. Дипломатиялық өкілдіктің мәртебесі мен функциялары. Дипломатиялық өкілдік қызметкерлерінің құқықтық жағдайы. Халықаралық ұйымдар жанындағы мемлекеттік өкілдіктердің құқықтық жағдайы. Қазіргі консулдық құқықтың қалыптасуы мен дамуы

Тақырып 5. Халықаралық гуманитарлық құқық және адам құқықтары

Соғыстың басталуы мен аяқталуын құқықтық реттеу. Қарулы қақтығыстарға қатысушылардың құқықтық жағдайы. Соғыс құрбандарын халықаралық құқықтық қорғауды талдаңыз. Соғыстың тыйым салынған құралдары мен әдістері. Адам құқықтарын халықаралық қорғаудың түсінігі және көздері. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қазіргі үлгілері. Адам құқықтарын қамтамасыз етудің халықаралық механизмдері. Қазақстан Республикасының заңнамасы және адам құқықтары саласындағы халықаралық стандарттар.

Тақырып 6. Халықаралық қауіпсіздікті құқықтық қамтамасыз ету

Халықаралық қауіпсіздік түсінігі. Халықаралық қауіпсіздіктің әскери-саяси және басқа аспектілері. Халықаралық қауіпсіздік құқығының түсінігі және қайнар көздері. Қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешуде халықаралық ынтымақтастықтың объективті қажеттілігі.

Жалпыға бірдей және аймақтық қауіпсіздік түсінігі, олардың өзара байланысы. Қауіпсіздікті әмбебап деңгейде сақтау механизмі. БҰҰ және оның органдарының халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы рөлі мен

орны. Халықаралық бейбітшілікке қауіп төнген жағдайда Қауіпсіздік Кеңесінің іс-әрекетінің барысы. Біріккен Ұлттар Ұйымының бітімгершілік операциялары. Аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесі. ТМД шеңберінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету механизмі.

Қарусыздануды құқықтық реттеу. Қарусыздану принципі халықаралық қауіпсіздік құқығының салалық принципі ретінде. Сенім шаралары мен қорғау шаралары: Жалпы сипаттама. Халықаралық қауіпсіздіктің ядролық аспектісі.

Әмбебап және аймақтық деңгейде халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы Қазақстан Республикасының шарттық тәжірибесі.

Тақырып 7. Халықаралық ұйымдар құқығы

Халықаралық ұйымдардың құқығының түсінігі және қайнар көздері. Халықаралық ұйымдардың түсінігі және классификациясы. Халықаралық ұйымның негізгі белгілері. Халықаралық ұйымдардың халықаралық құқық қабілеттілігінің функционалды сипаты.

Халықаралық ұйымға мүше болу. Халықаралық ұйымның органдары. Халықаралық ұйымның қызмет тәртібі, құрылымы және құзыреті.

Халықаралық ұйымдар шешімдерінің құқықтық табиғаты. Халықаралық құқық шығару процесіне халықаралық ұйымдардың қатысуы.

Халықаралық ұйымдар құқығының түсінігі және қайнар көздері. Халықаралық ұйым түсінігі, оның негізгі белгілері. Халықаралық ұйымдардың түрлері.

Халықаралық ұйымға мүше болу. Халықаралық ұйымның қызмет ету тәртібі.

Халықаралық ұйымдар қабылдайтын шешімдердің құқықтық табиғаты.

Тақырып 8. Халықаралық қылмыстық құқық

Қылмысқа қарсы күресте мемлекеттер арасындағы ынтымақтастықтың объективті қажеттілігі. Халықаралық қылмыстық құқықтың түсінігі және қайнар көздері.

Халықаралық қылмыстар мен халықаралық сипаттағы қылмыстардың түсінігі мен түрлері. Ұлттық және халықаралық қылмыстық юрисдикцияның арақатынасы. Құлдыққа, есірткіге, контрафактілікке, қарақшылық пен терроризмге қарсы халықаралық құқықтық күрес.

Қылмысқа қарсы халықаралық күрестің ұйымдық-құқықтық нысандары. БҰҰ Конгрестерінің қылмыстың алдын алу және құқық бұзушыларды емдеу жөніндегі қызметі. Интерполдың құқықтық мәртебесі және функциялары. Қазақстан Республикасының Интерпол қызметіне қатысуы.

Заң көмегі институтын халықаралық құқықтық реттеу. Заң көмегінің мазмұны. Экстрадицияның түсінігі және негізгі принциптері. Құқықтық көмек көрсету туралы аймақтық келісімдер. Ұстап беру туралы үлгілік келісім. ТМД шеңберіндегі құқықтық көмек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Айдарбаев С.Ж., Шумилов В.М. Халықаралық жария құқық. Оқу құралы. – Алматы, 2012 ж.

2. Бекяшев Қ.А. - халықаралық жария құқық. Оқулық – Проспект, 2019 – 1048 б.

3. Меншенина, Н.Н. Халықаралық құқық: [прок. жәрдемақы] / Н.Н.Меншенина; Білім және ғылым министрлігі Рос. Федерация, Орал. федералды. un-t. - Екатеринбург: Орал баспасы. ун-та, 2016. - 100 б.

4. Гетман-Павлова, И.В.Халықаралық құқық: оқу құралы / И.В.Гетман-Павлова, Е.В.Постникова. - 3-ші басылым, қайта қаралған. және қосымша – Мәскеу: «Юрайт» баспасы, 2019. – 560 б.

Қосымша:

1. Каламкарян, Р.А. Халықаралық құқық: бакалаврларға арналған оқу құралы / Р.А. Каламкарян, Ю.И.Мигачев. - 5-бас., қайта қаралған. және қосымша – Мәскеу: «Юрайт» баспасы, 2019. – 632 б.

2. Интернет-ресурстар: қосымша оқу материалдарын, нормативтік құқықтық актілерді, басқа да нормативтік материалдарды univer.kaznu.kz сайтынан пайдалануға болады; <https://www.zakon.kz/>; <https://un.org/>